

استانداردهای بین‌المللی؛

حرفه منتظر نمی‌ماند

گزارشگری با

آقای دکتر محمود لنگری

حسابدار رسمی و شریک مؤسسه حسابرسی رازدار

سازش

جناب‌عالی و همکارانتان در مؤسسه حسابرسی رازدار به موضوع تهیه صورتهای مالی براساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و پیامدهای آن، که شرکتها براساس ابلاغ سازمان بورس و اوراق بهادار ملزم به تهیه آن شده‌اند، توجه خاصی دارید. ابتدا به این پرسش مهم پاسخ دهید که آیا در ایران آمادگی فنی و تخصصی لازم برای تهیه صورتهای مالی مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌وسیله حسابداران و حسابرسی آنها به‌وسیله حسابرسان، وجود دارد؟ شما چه راهکاری را برای پوشش کاستیهای احتمالی و ایجاد آمادگی بیشتر توصیه می‌کنید؟

دکتر لنگری

در فرایند تدوین استانداردهای ملی طی سالهای متمادی، مبنا و محتوای اصلی، همان استانداردهای بین‌المللی حسابداری بوده و حتی تغییرهای استانداردهای مزبور از سوی مرجع بین‌المللی، در مدت زمان معقولی منجر به تجدیدنظر و اصلاح استانداردهای ملی شده است؛ به‌طوری که می‌توان گفت بخش اعظم استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و حسابداری، با تعدیلهای بسیار کم در قالب استانداردهای ملی تصویب و منتشر شده است، و این روش کماکان ادامه دارد. بعضی از استانداردهای بین‌المللی تنها در موارد معدودی، که یا کاربرد وسیع نداشته و یا بستر به‌کارگیری آنها هنوز فراهم نبوده، در قالب استاندارد ملی، ترجمه، تدوین و الزامی نشده، ضمن اینکه براساس مجوزهای موجود، به‌کارگیری استانداردهای اخیر نیز در موارد خاص امکان‌پذیر است.

وقتی صحبت از استانداردهای بین‌المللی می‌کنیم، شاید در نگاه اول فضایی متفاوت و مجرد به ذهن می‌رسد، اما با این مقدمه که عرض کردم ملاحظه می‌فرمایید تطابق و همپوشانی استانداردهای ملی و بین‌المللی آنقدر زیاد است که می‌توان ادعا کرد تسلط حسابداران و حسابرسان نسبت به استانداردهای ملی به همان میزان تسلط نسبت به استانداردهای بین‌المللی است و بنابراین آمادگی اصلی جهت به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی در ایران فراهم است. به‌نظر من، گرچه آموزشهای سالهای اخیر در رابطه با استانداردهای بین‌المللی که به‌طور عموم به‌صورت نظری انجام گرفته توانسته تا حدی در تکمیل آمادگی کاربران مؤثر باشد، اما ایجاد و توسعه کارگاههای آموزشی برای جبران کاستیها و به‌کارگیری جامع و کامل استانداردهای بین‌المللی از اهمیت بیشتری برخوردار است.

از منظر دیگر، به دور از تعصب، اجماع بین‌المللی در استفاده از استانداردهای واحد، البته با تفاوتهای اندک، یک گواه مهم برای مفیدبودن آنها برای تصمیم‌گیری است که تأمین‌کننده هدف اصلی حسابداری می‌باشد و ریسک اطلاعات را کاهش می‌دهد. از اینرو، هرچه زودتر و کامل‌تر به این اجماع بین‌المللی ملحق شویم، به هدف حسابداری نزدیک‌تر شده‌ایم و این الزام اخیر سازمان بورس در مورد بانکها، بیمه‌ها و شرکتهای سرمایه‌گذاری بزرگ، در رابطه با به‌کارگیری موازی استانداردهای ملی و بین‌المللی در مرحله اول نیز، می‌تواند انگیزه و محرک مؤثری در این راستا باشد و در عین حال کاستیهای پیاده‌سازی کامل استانداردهای بین‌المللی را بیشتر آشکار می‌سازد. این نکته را نباید از نظر

اما از بحث استانداردها که بگذریم، چون فرایند حسابرسی صورتهای مالی اصولاً در محدوده دستورالعمل حسابرسی قرار می‌گیرد و پیاده‌سازی استانداردهای گزارشگری مالی و حسابداری بین‌المللی مستلزم تغییرات در روشهای رسیدگی حسابسان نیز خواهد بود، از اینرو تجدیدنظر در برنامه‌ها و روشهای اجرایی حسابرسی می‌تواند در دستور کار قرار داشته باشد و به نظر من تفاوت‌های مورد سؤال جنابعالی را می‌توان در این حوزه جستجو کرد و مورد بررسی قرار دارد.

حسابداری

حسابرس در رسیدگی به اقلامی از صورتهای مالی که به ارزش منصفانه نشان داده می‌شوند و یا اقلامی که متکی به برآوردهای مدیریت است، با چه مشکلاتی مهمی روبه‌روست؟ راه برون‌رفت از این مشکلات چیست؟

دکتر لنگری

استانداردهای حسابرسی الزام دارد که حسابرس در رسیدگی به برآوردهای حسابداری از جمله ارزش متعارف، شواهد کافی و قابل قبول گردآوری کند و در مورد روشهای مورد استفاده و برآوردهای انجام شده شناخت کافی و اطمینان بخش به دست آورد و اطلاعات و مفروضات مبنای این برآوردها را مورد ارزیابی قرار دهد. کسب شواهد کافی و اطمینان بخش که در عین حال دارای کیفیت مقایسه‌پذیری اطلاعات نیز باشد، به نظر من در سطح گسترده تنها در صورتی امکان‌پذیر است که ضوابط و معیارهای ملی و بین‌المللی مستحکم و اتکال‌پذیری در این رابطه وجود داشته باشد.

بیشتر نیز اشاره کردم، در حال حاضر در مراحل تدوین این ضوابط قرار نداریم و همین موضوع، اظهار نظر درباره به‌کارگیری ارزش منصفانه در شرکتهای گزارشگر را از نظر حسابرسی با مشکل جدی روبه‌رو می‌کند. گرچه تجربه قبلی حرفه حسابرسی در ایران در زمینه نحوه برخورد با ارزشهای متعارف داراییهای تجدید ارزیابی شده، می‌تواند این مطلب را نقض کند. به هر حال، از جمله راهکارهای برون‌رفت از این مشکل، تقویت ابعاد کارشناسی، تدوین آیین‌نامه‌ها، نظارت بر اجرای آنها و انسجام حرفه‌ای در این زمینه است، اما تأثیر موقعیت خاص اقتصادی و بازارهای مالی و پولی کشور را نباید نادیده بگیریم.

حسابداری

آیا استانداردهای حسابداری و حسابرسی ایران و به همین ترتیب مقررات و ضوابط قانونی و نظارتی، برای حسابرسی صورتهای مالی تهیه‌شده بر مبنای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و اظهار نظر حسابرسی مرتبط با آن، گویا و

دور داشت که اصولاً پیاده‌سازی جامع و کامل، پروژه‌ای بزرگ و ملی است و حتی مراجع قانونگذاری را نیز دربرمی‌گیرد و از اینرو راهی طولانی در پیش داریم.

حسابداری

شرکتهای گزارشگر ایرانی با چه مشکلاتی فنی مهمی در شناخت، اندازه‌گیری، و یا برآورد اقلام صورتهای مالی مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی روبه‌رو هستند؟ چه راه‌حلهایی برای غلبه بر این نوع مشکلات وجود دارد؟

دکتر لنگری

صرف‌نظر از تفاوت‌های متعدد غیربنیادی، شکلی و جزئی که بین استانداردهای بین‌المللی و ملی وجود دارد و به نظر من راه‌حلهای آسان و قابل دسترسی در مورد آنها می‌توان یافت، از جمله در نحوه ارائه و طبقه‌بندی اقلام در صورتهای مالی و افشای اطلاعات، مشکلاتی فنی اصلی و مهم پیاده‌سازی استانداردهای مزبور بیشتر به روشهای اندازه‌گیری برمی‌گردد. تفکر حاکم بر گزارشگری مالی بین‌المللی، توجه به کیفیت دارایی در قالب ارزش منصفانه است؛ ارزشی که هنوز مورد معامله قرار نگرفته و بر مبنای قضاوت تعیین می‌شود و مربوط به آینده است. به دلیل اینکه فعلاً در زمینه به‌کارگیری این قضاوت‌ها، ضوابط و معیارهای منسجمی تدوین نکرده‌ایم، پیش‌بینی می‌کنم شرکتهای گزارشگر ایرانی در اندازه‌گیری اقلام بر این مبنای دچار مشکل خواهند بود و قابلیت مقایسه اطلاعات تا حدودی تحت تأثیر آن قرار خواهد گرفت. استفاده از تجربه دیگر کشورها در این زمینه می‌تواند از جمله مهمترین راهکارها برای حصول به نتیجه باشد.

حسابداری

فرایند حسابرسی صورتهای مالی تهیه‌شده بر اساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (از مرحله پذیرش کار تا مرحله صدور گزارش حسابرسی) چه تفاوت‌های مهمی با حسابرسی صورتهای مالی تهیه‌شده بر اساس استانداردهای ملی دارد؟

دکتر لنگری

استانداردهای ملی تدوین شده برای حسابرسی به‌طور دقیق با استانداردهای بین‌المللی انطباق دارد، لذا در اساس نباید شاهد تفاوت محتوایی در فرایند انجام کار باشیم، گرچه یک فاصله زمانی بین فرایند تدوین استانداردهای بین‌المللی و ایران وجود دارد و تسریع در به‌روز شدن استانداردها از این جهت، ضرورت دارد؛ برای نمونه، استاندارد شماره ۷۰۱.

روشن است؟ چه کمبودها و نارساییهای احتمالی دارد؟

دکتر لنگری

استانداردهای حسابداری و حسابرسی ایران و مقررات قانونی مربوط، کاملاً واضح و روشن است؛ اما اظهار نظر حسابرس در مورد صورتهای مالی مبتنی بر استاندارد بین‌المللی در صورتی کاربرد مؤثر خواهد داشت که مبانی استانداردهای بین‌المللی افزون بر حرفه، از جهت قانونی نیز کاربرد لازم را داشته باشد، چون نتیجه متفاوت حاصل از پیاده‌سازی آنها در محدوده تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان از صورتهای مالی از جمله بازار سرمایه و سازمان امور مالیاتی تأثیر درخور توجهی خواهد داشت. بدین جهت، می‌توان تصور کرد که در صورت فراگیر شدن اجرای استانداردهای بین‌المللی، مقررات جدیدی دستکم از سوی نهادهای قانونی مزبور برای نظارت بر حسن اجرای وظایف حسابرسان تدوین خواهد شد. قبل از آن، انسجام و ارتقای کارگروه‌های حرفه‌ای و فنی موجود و ایجاد زمینه پاسخگویی، راهنمایی و در صورت لزوم ارتباط بیشتر و استعلام از مرجع بین‌المللی می‌تواند به افزایش کیفیت و سرعت کار کمک کند.

حسابداری

چه پیشنهادها و توصیه‌هایی برای تهیه‌کنندگان صورتهای مالی مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی دارید، که کار خود را با اثربخشی و کارایی بالاتری انجام دهند؟

دکتر لنگری

در مقدمه، می‌توانیم فرایند کار را در یک بسته ۴ قسمتی مشتمل بر آموزش، مشاوره، نظارت بر اجرا و پیاده‌سازی قرار دهیم؛ ضمن اینکه نرم‌افزارهای تبدیل صورتهای مالی نیز در ایران وجود دارد و استفاده از آنها بسیار مؤثر خواهد بود، اما برقراری یا اصلاح سامانه‌های حسابداری و مالی شرکتها مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی باید به‌عنوان یک راهکار اساسی مدنظر باشد. تلاشهایی از این جهت نیز در حال انجام است و در آینده نزدیک، شاهد برقراری این امکانات خواهیم بود. حتی اگر الزامهای داخلی نیز جدی نباشد، در اختیار داشتن صورتهای مالی بر مبنای استانداردهای بین‌المللی، خودبه‌خود آماده‌شدن برای استقبال از شرایط اقتصادی مبتنی بر ارتباطهای اقتصادی بین‌المللی است. از اینرو، توصیه مؤثر این است که سعی کنیم بر مشکلات اولیه کار پیروز شویم و به‌طور قطع در مراحل بعدی

و دوره‌های مالی آینده به موفقیت کامل دست خواهیم یافت.

حسابداری

چه پیشنهادها و توصیه‌هایی برای حسابرسان صورتهای مالی مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی دارید، که حسابرسی را با موفقیت کامل به انجام برسانند؟

دکتر لنگری

می‌توان ادعا کرد حسابرسان ما در طول سالهای گذشته، از مبانی و محتوای اصلی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و حسابداری نه‌تنها دور نبوده‌اند، بلکه با حضور در مقاطع تحصیلی و دوره‌های آموزشی تا حد زیادی با استانداردهای مزبور آشنایی دارند، اما کسب موفقیت کامل در حسابرسی صورتهای مالی بر این مبنا مستلزم تسلط کامل نسبت به استانداردهای مربوط است. به‌همین صورت، تجدیدنظر و تعدیل دستورالعمل و برنامه‌های حسابرسی نیز اجتناب‌ناپذیر است.

حسابداری

چه پیشنهادها و توصیه‌هایی برای مراجع نظارتی و یا استاندارگذار دارید تا فرایند انتقال به گزارشگری مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی با موفقیت پیموده شود؟

دکتر لنگری

نظام و قوانین مالیاتی، زیرساختهای اقتصادی توسعه‌یافته، بازار سرمایه، مبادله‌های بین‌المللی، نفوذ بانکها و شرکتهای بزرگ، ساختار سرمایه و مالکیت، حضور در مجامع حرفه‌ای بین‌المللی، ضمانت سرمایه‌گذاری و ویژگیهای فرهنگی، از مهمترین عواملی هستند که در این انتقال نقش دارند، اما حرفه حسابداری و حسابرسی ما هیچ‌گاه منتظر نمانده و مسیر ارتقا را با کمک افراد حرفه‌ای طی کرده است. برای سرعت بخشیدن به این ضرورت حرفه‌ای پیش‌رو، نقش مراجع حرفه‌ای، از جمله سازمان حسابرسی، جامعه حسابداران رسمی و بورس در تدوین راهبرد و تأمین بودجه بسیار مهم و کارساز است. در زمینه نظارت نیز باید توجه داشته باشیم که با وجود اجتناب‌ناپذیر بودن آن، کیفیت روشها و ابزار نظارت، بر استقبال حرفه از آن تأثیر به‌سزایی دارد.

حسابداری

از مشارکت شما، به‌ویژه ارائه پیشنهادها مؤثر و سازنده، سپاسگزاریم.

